

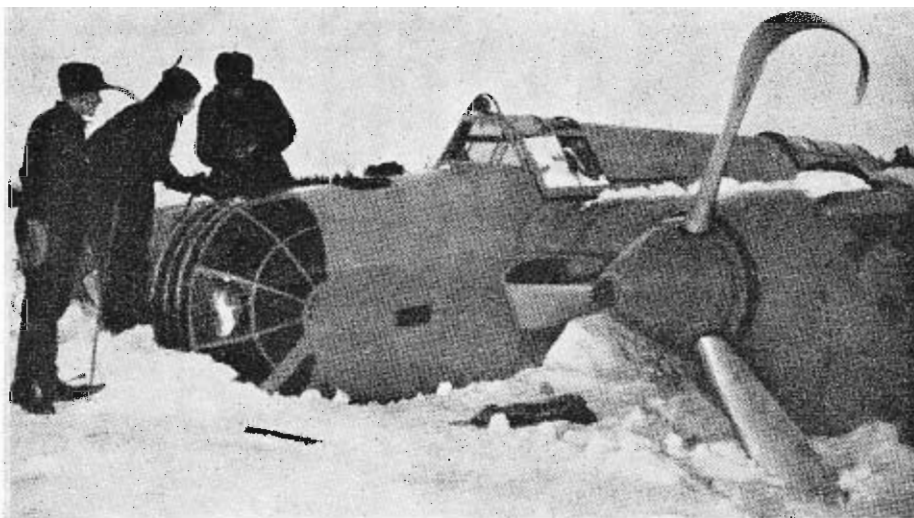

Generallöjtnant Björn Bjuggren. 1939—1940 stabschef vid F19.

Tidigt den 30 november 1939 anfölls Finland efter en sommar och höst av alltmer stegrad diplomatisk aktivitet av sovjetiska mark- och flygstyrkrafter. Det så kallade vinterkriget mellan Sovjet och Finland var ett faktum.

Redan samma dag började några svenska arméofficerare planera uppsättande av en svensk frivilligkår. Inom Flygvapnet tog man upp frågan om ett frivilligt svenskt flygförband.

Den 12 december kallades jag till dåvarande flygstabschefen Bengt Nordenskiöld som frågade om jag var villig att följande morgon flyga till Finland för att i finska högkvarteret med fältmarskalk Mannerheim och den finske flygvapenchefen Lundqvist diskutera förutsättningarna för deltagande av ett svenskt frivilligt flygförband. Den styrka det kunde bli frågan om var tolv Gloster Gladiator (J 8) och fyra lätta bombplan typ Hawker Hart (B 4). Förbandet förutsattes operera i norra Finland. Det fick inte användas i södra Finland eller utom finskt territorium utan svenskt medgivande.

F 19

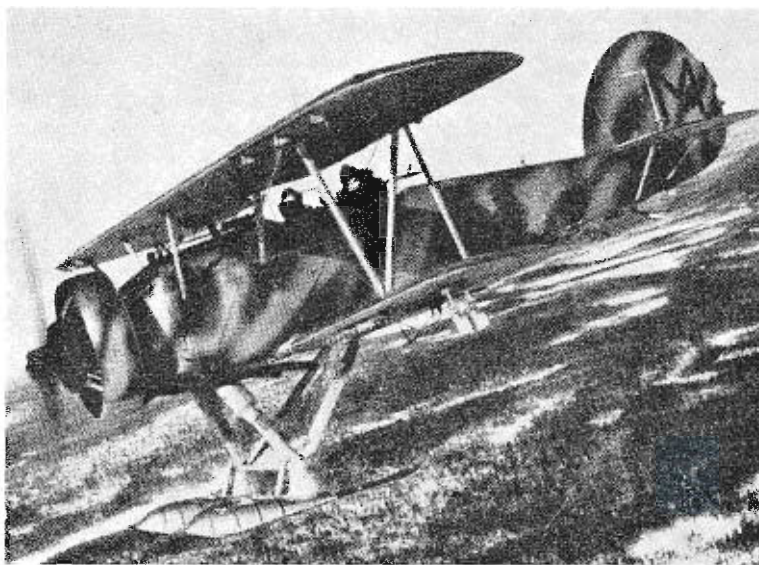
FLYGFÖRBAND I KRIG

Den 17 december var jag tillbaka och lämnade chefen för Flygvapnet, Friis, samt Nordenskiöld en orientering om krigsläget och resultatet av diskussionerna i finska högkvarteret. Fältmarskalk Mannerheim accepterade på Finlands vägnar med tacksamhet det svenska erbjudandet. Han ville särskilt framhålla betydelsen av att förbandet snarast möjligt inträffade i Finland. Situationen var mycket allvarlig.

Den 26 december avgick förläggningstrupp till norra Finland. Nyårsafton inträffade markstyrkan i Veitsiluoto intill Kemi, F 19 blivande bas.

Den 7 januari var basen hjälpligt ordnad för att mottaga flygstyrkan. På grund av dåligt väder kunde flygstyrkan landa först den 10 januari på eftermiddagen.

Den 12 januari genomförde flygstyrkan sitt första stridsuppdrag. På grund

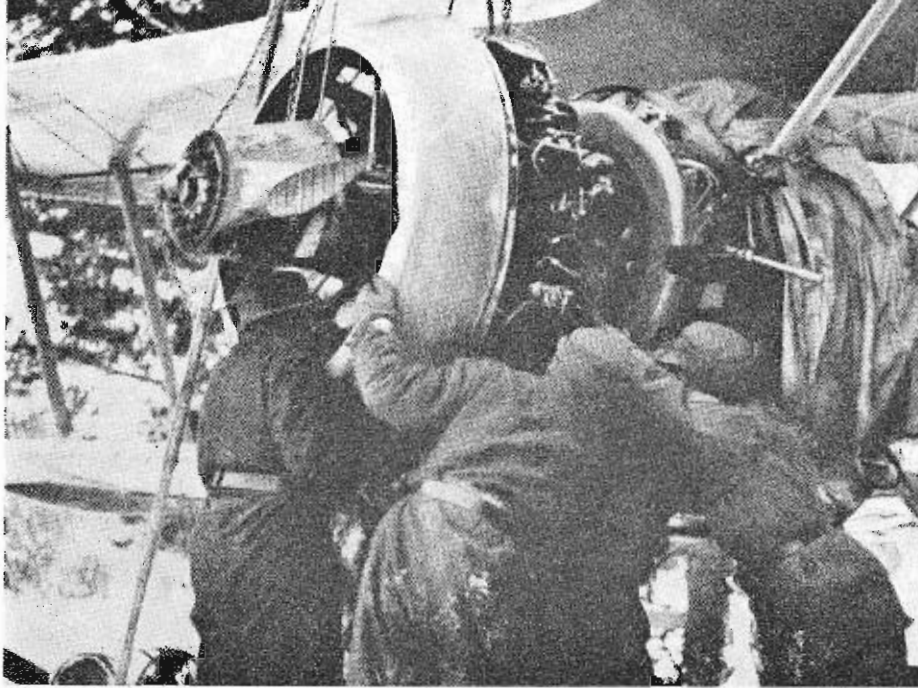
Lätt bombplan över Finlands vidder.

Den 18 december biföll regeringen chefens för Flygvapnet framställning. Den 19 december startade organisationsarbetet under major H. Beckhammars, blivande chef för F 19, ledning. Den 20 december utfärdades den första "flot-

av omständigheterna kom det att bli ett i hast improviserat företag. Sovjetiska markstridskrafter och förläggningar vid Märkäjärvi anfölls. Ett sovjetiskt jaktflygplan sköts ned i luften, ett annat förstördes på marken. Två svenska B 4:or kolliderade under stigning efter anfallet. Förarna räddade sig med fallskärm men tillfångatogs av ryssarna. En spanare omkom. Flygsignalisten i det andra planet lyckades ta sig tillbaka till egna linjer. En tredje B 4 anfölls av sovjetiskt jaktflyg och tvingades nödlanda efter motorstopp. Besättningarna kunde ta sig tillbaka till egna linjer.

Verksamheten efter första företaget koncentrerades på jaktförsvaret av Rovaniemi, Kemi och Uleåborg samt utsträcktes senare även längre österut. Enda återstående B 4, senare två efter förstärkning från Sverige, användes för

Ett av fänrik Tehler nedskjutet bombplan besiktigas.

Motorbyte i vinterkylan.

mörkeranfall mot sovjetiska förläggningar och transporter i Märkäjärvi-Sallaområdet.

Trots att förhållandena var mycket primitiva — jaktstridsledning i modern mening saknades, radio- och telefonförbindelserna var dåliga, bastjänsten en ständig improvisation med små medel och som ställde stora krav på markpersonalens initiativ och förmåga — kunde F 19 till en viss grad bestrida fienden luftheraväldet (tidigare hade intet finskt flyg funnits i norra Finland) och irritera hans markstridskrafter.

Under de 62 dagar som F 19 deltog i vinterkriget innan vapenstilleståndet den 13 mars förekom flygföretag alla dagar utom två. I genomsnitt var 60 procent av disponibla flygplan i verksamhet. Sammanlagt sköts ned eller förstördes på marken nio sovjetiska jakt- eller bombplan.

Förutom de flygplan som förlorades under F 19 första flygföretag gick en J 8 förlorad under luftstrid. Föraren omkom. En J 8 totalbavvererades under kontrollflygning (skidorna vek sig bakåt under dykning). Föraren omkom. På grund av dessa och andra haverier hade F 19 flygplanspark i början på mars nedgått till sex J 8:or och två B 4:or. Härtill kom en Waco och en Junker F 13 som användes som transportplan.

Beträffande F 19 öden och verksamhet, våra erfarenheter m. m. hänvisas intresserade till kapitel 8 i boken Attack, Minnen från 35 års flygtjänst (Norstedts 1965) samt F19 handlingar varav ett exemplar finns i Kungl. Krigsarkivet, ett i Flygvapnets arkiv.

B. Bjuggren

Ett av flottiljens jaktplan startar för att möta fienden.

Sport X-tra

CV-spelen

CV-spelen 1966 avgjordes i Arboga den 16 och 17 sept, varvid HFA tog sin 4:e inteckning i tävlan om vandringspriset.

HFA fick totalt 47 p, följd av CVM IF med 33 p och CVV IF kom upp till 30 p

Utförligt referat i Bergtrotlet nr 4/1966.

LOKALINFORMATION

Ett uppdrag av mera ovanligt slag för CVA har varit, att flygförvaltningen utarbetar en informationsskrift "Underhållsutrymmen i teleanläggningar". Med publikationen vill flygförvaltningen projekterande och beslutande myndigheter på byggnadssidan riktlinjer vid utformning av nya anläggningar. Till denna typ av anläggningar räknas bl a luftförsvarscentraler, radarstationer och radiolänkanläggningar.

Den 1 januari 1964 inordnades praktiskt taget all statlig verksamhet under arbetarskyddslagen. Detta ställer större krav än tidigare på inrättandet av fasta arbetsplatser. En del av boken behandlar därför dessa frågor.

Texten har utarbetats av Arne Norberg och Olle Göransson, Reinhold Carlsson svarar för det omfattande bildmaterialet, redigeringen är gjord av Henry Sidén och tryckningen har utförts av Arboga Boktryckeri AB.

